

УДК 349.2

Барановська В. А.

студ. гр. Ю-117 НУ «Запорізька політехніка»

ПРАВО ЛЮДИНИ НА ВІДПОЧИНОК ТА СТАН ЙОГО РЕАЛІЗАЦІЇ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Відпочинок поряд з працею є основними соціальними станами, у яких людина перебуває постійно все своє життя. Праця обов'язково повинна чергуватись з відпочинком. Без відпочинку людина втрачає здатність плідно працювати. Тривала безперервна праця виснажує людину. Саме у законодавстві про працю України мало приділено уваги регламентації питання щодо реалізації права людини на відпочинок.

Відомо, що одним з основних серед соціальних прав та свобод людини є право на відпочинок. Нормативно-правовими актами України не дається визначення, що таке час відпочинку. Це поняття було розглянуто вітчизняними науковцями. Під часом відпочинку вони розуміли час, протягом якого працівники звільняються від виконання трудових обов'язків і можуть його використовувати на свій розсуд. Зокрема, О. М. Ярошенко при визначенні цього поняття наголошує на право вільного використання часу відпочинку. На його думку, час відпочинку – це час, протягом якого працівник є вільним від виконання трудових обов'язків і вправі використовувати його на власний розсуд. Законодавством про працю України розрізняються такі види часу відпочинку: перерви протягом робочого дня; щоденний відпочинок (між змінами перерва); вихідні дні (щотижневий відпочинок); святкові й неробочі дні; відпустки. Роботодавці часто порушують цю норму, не дозволяють працівникам залишати місце роботи, тобто покидати території підприємства, або наголошують працівникам, що під час обідньої перерви працівники повинні приймати їжу та відпочивати тільки на підприємстві. Такі дії є грубим порушенням трудових прав встановлених основним законом України і можуть бути підставою для розірвання трудового договору з ініціативи працівника відповідно до ст.ст. 38, 39 КЗпП України.

Згідно зі статтею 45 Конституції України кожен, хто працює, має право на відпочинок. Це право забезпечується наданням днів щотижневого відпочинку, а також оплачуваної щорічної відпустки, встановленням скороченого робочого дня щодо окремих професій і виробництв, скороченої тривалості роботи у нічний час. Максимальна тривалість робочого часу, мінімальна тривалість відпочинку та оплачуваної щорічної відпустки, вихідні та святкові дні, а також інші умови здійснення цього повноваження визначаються законом. Крім того, законодавством про працю України встановлена можливість працівника відновити свої фізичні та духовні сили у вільний від роботи час, та використати його на свій розсуд.

Працівники розглядають право на відпочинок у двох значеннях: у вузькому, як певний проміжок часу, протягом якого людина звільняється від виконання своїх трудових обов'язків і може використовувати його за власними потребами; у широкому, конституційне право кожного працівника, яке регламентоване законодавством України та міжнародними нормативно-правовими актами. Погоджуючись із думкою вчених, законодавство, яке врегульовує питання часу відпочинку, можна вважати, що час відпочинку – це передбачена трудовим законодавством можливість працівника відновити свої фізичні та духовні сили у вільних від роботи час, використаний на власний розсуд.

Отже, на даний момент ми взагалі не знаємо що краще регулювати відносини у сфері часу відпочинку чи відносини у сфері робочого часу. Коли ми працюємо – хочеться відпочивати, а коли відпочиваємо – хочеться працювати. Громадяни не мають золотієї середини, відпочивати чи працювати. Крім того, роботодавці теж можуть не надавати час для відпочинку впродовж роботи та після неї. Хоча законодавством закріплено, що кожний громадянин має право на відпочинок. Але, не зважаючи на чинне законодавство про працю України, роботодавці не дотримуються його, порушують норми як робочого часу, так і норми часу відпочинку. А у громадян немає вибору і вони працюють більше норми, щоб утримати родину. Роботодавці дійсно користуються цим та продовжують не дотримуватися норм законодавства про працю. А тепер постають питання: Чому громадяни не звертаються в державне управління з питань праці для захисту своїх трудових прав? Чому не звертаються до органів, які розглядають трудові спори? Відповідь одна, вони бояться втратити роботу. Дійсно, в Україні існує дефіцит робочих місць, тому дуже складно вирішуються питання щодо працевлаштування громадян. Виходить, що ми маємо створене власними руками замкнуте коло проблем у реалізації права людини на відпочинок та на працю.